

ŠÍŘENÍ DOBRÉ PRAXE V OBLASTI PÉČE O SENIORY v České republice



Konference pořádaná Ministerstvem financí –
Národní koordinační jednotkou Programu švýcarsko-české
spolupráce ve spolupráci s Diakonií ČCE – středisko Vsetín

Zámek Vsetín | 23. 5. 2017

Podpořeno z Programu švýcarsko-české spolupráce
Supported by a grant from Switzerland through the Swiss
Contribution to the enlarged European Union



Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra



„Radostně přijímej dary přítomné chvíle.“

(Quintus Horatius Flaccus)

Vážení čtenáři,

Program švýcarsko-české spolupráce (dále Program) je součástí Švýcarského Příspěvku (Swiss Contribution), který poskytl 13 novým členským státům EU granty ve výši celkem 1,302 mld. CHF. Česká republika obdržela cca 2,6 mld. Kč (109,78 mil. CHF) pro realizaci projektů ve vybraných oblastech, jako např. modernizace soudnictví, životní prostředí a infrastruktura, věda a výzkum, boj proti korupci a organizovanému zločinu, financování malých a středních podniků, a další.



Podpora péče o seniory představovala významnou část alokace Programu a byla realizována zejména prostřednictvím 10 individuálních projektů na území Moravskoslezského, Olomouckého a Zlínského kraje. Celkový grant pro tyto projekty přesáhl 13 mil. CHF. Většina z nich byla zaměřena na rekonstrukci a modernizaci domovů pro seniory, včetně pořízení vybavení, a zároveň na podporu nových metod práce se seniory. Projekt „Cesta za kvalitním životem seniorů na Valašsku“, realizovaný Charitou Svaté rodiny v Novém Hrozenkově ve spolupráci se třemi partnery – Charitou Vsetín, Charitou Valašské Meziříčí a Diakonií Valašské Meziříčí, se zaměřil na terénní a ambulantní služby pro seniory na Valašsku, na území o rozloze 24 000 ha.

Oblast péče o seniory lze nalézt i v dalších menších projektech Blokového grantu – Fondu pro nestátní neziskové organizace, Fondu Partnerství, a dále i v Programu Zdraví, jehož zprostředkovatelem bylo Ministerstvo zdravotnictví, a který přispěl např. k modernizaci vybraných léčeben dlouhodobě nemocných a významným způsobem se angažoval v oblasti paliativní péče.

Kvalitní péče o seniory je jedním ze základních znaků vyspělé a kulturní společnosti. Národní koordináční jednotka i naši švýcarští donoři měli možnost navštívit mnohé realizované projekty a přesvědčit se o jejich nezpochybnitelném přínosu. Věřím, že zkušenosti získané při realizaci projektů budou dále sdíleny, a stanou se tak inspirací a možným vodítkem pro ostatní organizace a celý sektor.

Ing. Zuzana Matyášová

ředitelka odboru Mezinárodní vztahy, Ministerstvo financí ČR

Národní koordináční jednotka – Programu švýcarsko-české spolupráce

Vážení čtenáři,

před deseti lety uzavřelo Švýcarsko s Českou republikou – stejně jako s dvanácti dalšími státy, které vstoupily do Evropské unie po roce 2004 – dohodu o programu spolupráce. Jeho hlavním cílem je snížit hospodářské a sociální rozdíly jak v rámci Evropy, tak v rámci jednotlivých partnerských zemí, kde vedle vysoce rozvinutých regionů existují i oblasti s méně příznivými podmínkami – např. Moravskoslezský, Olomoucký nebo Zlínský kraj.

Kromě jiných projektů financovalo Švýcarsko prostřednictvím více než 326 milionů Kč (13,05 milionů švýcarských franků) i deset projektů ve výše uvedených krajích České republiky, jejichž záměrem bylo zlepšit sociální služby poskytované seniorům. V kontextu stárnoucího obyvatelstva Evropy, s nímž je spojena zvýšená potřeba dlouhodobé péče i jiné úpravy v systému služeb pro seniory s chronickým onemocněním a různými typy demence, mají tyto projekty nesmírnou váhu. Projekty byly realizovány nevládními organizacemi, obcemi a krajskými úřady.

Po několika letech aktivního plánování a realizace nyní přichází čas sklízet plody naší společné práce. Modernizované a nově vybavené budovy pomohly zlepšit dostupnost a kvalitu sociálních služeb zaměřených na seniory, obzvláště pak na seniory se speciálními potřebami. O něco méně viditelný, nicméně zásadní vliv na zvýšení kvality s sebou nese změna ve způsobu, jakým pečující osoby poskytují služby uživatelům – za pomoci nových metod terapie a sociální práce, s lidskostí a důstojností.

Dalším klíčovým výsledkem je zlepšení v nabídce domácí péče. Tato brožura rekapituluje vše, čeho bylo dosaženo. Jsem ráda, že Švýcarsko mohlo přispět ke zkvalitnění života seniorů v České republice. Jedná se o důležitý krok na stále ještě dlouhé cestě k vyšší integraci zdravotních a sociálních služeb a k dalšímu rozšíření nabídky služeb pro obyvatele. Chtěla bych vyjádřit svou hlubokou vděčnost všem projektovým partnerům za jejich angažovanost a ryzí oddanost, díky nimž bylo dosaženo úspěšných výsledků.

Sophie Delessert

Vedoucí Kanceláře Programu švýcarsko-české spolupráce pro Českou republiku, Velvyslanectví Švýcarské konfederace, Švýcarská agentura pro rozvoj a spolupráci (SDC)



Představení projektů z oblasti péče o seniory realizovaných v rámci Iniciativy regionálního rozvoje z Programu švýcarsko-české spolupráce a anotace příspěvků na konferenci

MĚSTO BÍLOVEC

„Modernizace a přístavba Domova pro seniory v Bílovci pro zvýšení kvality poskytovaných služeb“

Výše grantu: **1 297 465 CHF**

Web: www.bilovec.cz

K realizaci projektu bylo přistoupeno z důvodu nevyhovujících prostor domova pro provoz zařízení sociální péče. Klienti sdíleli vícelůžkové pokoje, kde neměli dostatek soukromí, nebyly k dispozici prostory pro aplikaci nových metod sociální práce, návštěvy lékaře, rodinných příslušníků, prostory pro pořádání aktivit pro klienty, společenské místnosti pro trávení volného času.

V letech 2015–2017 proběhla kompletní rekonstrukce původního objektu a byl přistavěn nový pavilon, kde byly přemístěny provozní místnosti včetně výdejny jídel a jídelny, byla vybudována místnost pro společenské aktivity pro setkávání s rodinnými příslušníky. Nové pokoje jsou jedno a dvoulůžkové, čímž došlo ke zvýšení komfortu a soukromí klientů. Kapacita domova pro seniory se nezměnila i nadále jsou služby poskytovány 30 klientům.

Realizace projektu byla připravována již od roku 2007 a podpora z prostředků Programu švýcarsko-české spolupráce umožnila projekt realizovat. Dotace byla poskytnuta v maximální výši 1.297.465 CHF a díky změně směnného kurzu bylo umožněno městu Bílovci čerpat dalších přibližně 6 mil. Kč na dodatečné aktivity související s realizací projektu. Finanční prostředky byly využity na pořízení dalšího vybavení interiéru domova jako např. nové stoly, židle, křesla a uzamykatelné skříně pro klienty, vybavení místnosti lékaře a masérny, dovybavení sesterny, pokoje pro klidovou terapii, vybavení místností hifi soupravou např. pro muzikoterapii, TV, promítacím plátnem, vybavení provozních místností.

Do nově vzniklého prostoru zastropením byla umístěna místnost pro klidovou terapii SNOEZELEN.

O seniory se stará 12 zaměstnanců domova v přímé péči. V letech 2013–2017 probíhalo vzdělávání zaměstnanců v nových metodách sociální práce, nové metody byly zaváděny do praxe již v náhradních prostorách v průběhu rekonstrukce domova.

V rámci projektu byla registrována „odlehčovací“ služba s kapacitou tři lůžek. Provoz domova byl zahájen v květnu 2017.

Ing. Blanka Korblová, Ing. Miroslava Foltasová, Město Bílovec

NOVÉ PROSTŘEDÍ, NOVÉ PODMÍNKY, NOVÉ MOŽNOSTI

Hlavním cílem projektu je zlepšení kvality života klientů domova pro seniory nejen rekonstrukcí a modernizací budovy a okolního prostředí, ale také zavedením nových metod sociální práce se seniory – alternativní komunikace, bazální stimulace, arteterapie, muzikoterapie a terapeutického tance.



Jednou z úspěšně zaváděných a u klientů oblíbených nových metod práce je

muzikoterapie a terapeutický tanec.

Klienti využívají nejen oblíbené písničky, zpracované dle jejich vlastního návrhu do zpěvníku, ale i zvuky, rytmy a tóny ze široké nabídky hudebních nástrojů a pomůcek. Zpěv, hudba a práce s dechem vede k uvolnění, relaxaci a vzájemné komunikaci mezi klienty. Podporuje pozitivní myšlení, aktivuje vzpomínky a emoce. Ve spojení s pohybem využívají hudbu jako komplexní prostředek k uvolnění zábran a pohybového potenciálu klientů. Oblíbeným se stal tanec v sedu se stuhami nebo tanec na mechanickém vozíku.



Kruhové tance tančíme s našimi klienty pro radost z pohybu a hudby. Do této nové pohybové aktivity je zařazeno dvanáct tanců, které si mohou užít i lidé se zdravotním omezením. V přátelské atmosféře tanečního kruhu zapomenou klienti na předsudek, že tanec je pouze pro mladé a zdravé osoby. Překonají pocit, že aby mohli tančit, potřebují zvláštní pohybové nadání, hudební sluch, odborné vzdělání či výbornou fyzickou kondici. Brzy zjistí, že nic z toho není pravda. Jediné co potřebují, jsou pohodlné boty a oděv, ve kterém se cítí dobře.

Jednou z dalších aktivit sociální práce s klienty, která propojuje hned několik metod a technik nejednou, je tvorba tzv. „**Knihy života**“.

Cílem je nejen vyvolat a zaznamenat vzpomínky na důležité okamžiky klientova života, ale také porozumět klientovi, jeho osobnosti, jedinečnosti a specifickému chování a lépe tak „ušít sociální službu na míru.“

Bc. Vlasta Szotkowská, vedoucí Sociálního zařízení města Bílovice

MĚSTO FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ

„Humanizace Domova pro seniory Frýdlant nad Ostravicí“

Výše grantu: **1 239 412 CHF**

Web: www.frydlantno.cz

Historie objektu, ve kterém Středisko sociálních služeb města Frýdlant nad Ostravicí sídlí, sahá do roku 1876. Původně klášter Milosrdných sester sv. Karla Boromejského sloužil pro výchovu dívek a nesl název Bedřichův ústav. Později, v letech 1963–1983 v něm sídlila Střední všeobecně vzdělávací škola a pak gymnázium. V roce 1970 už v objektu bydlelo 250 uživatelů, seniorů. Přesto od roku 1960 byl v částech objektu zřízen Domov důchodců.



V době přípravy projektu, objekt, i když je prostorově velkorysý, neodpovídal požadavkům na život seniorů, který je kladen na taková zařízení. Lidé žili převážně v dvou a třílůžkových pokojích bez vlastního sociálního zázemí. Materiálně technické zabezpečení a úroveň

vybavenosti byla na nižší úrovni. Kapacita Domova pro rok 2010 byla 101 osob. Bylo zde 54 pokojů, z toho 12 jednolůžkových, a pouze dva jednolůžkové pokoje měly vlastní sociální zázemí. Objekt nesplňoval charakter bezbariérovosti, což zásadně limitovalo naše možnosti aplikace nových metod sociální práce se seniory. Pouze 1 vstup do objektu byl bezbariérový, zbylé 4 bezbariérové nebyly. Uživatelé měli k dispozici pouze společné sociální prostory na denní hygienu, neměli vlastní sociální zázemí na pokojích. Na každém patře byla pouze 1 místnost vyčleněna na práci se seniory a na jejich setkávání se s rodinou a přáteli. Středisko nemělo k dispozici dostatek odborně vyškoleného personálu.

Hlavním cílem projektu bylo pomocí humanizace stávajících pobytových služeb sociální péče zvýšit kvalitu poskytované péče s využitím nejnovějších poznatků v metodách sociální péče o seniory ve Středisku sociálních služeb Města Frýdlant nad Ostravicí v souladu s naplňováním standardu č. 13 vyhlášky č.505/2006 Sb. formou:

CÍLE PROJEKTU

HUMANIZACE DOMOVA PRO SENIORY FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ

- a) Snižování kapacity pokojů se samostatným sociálním zařízením v Jižním křídle. Vytvoření 6 jednolůžkových pokojů, 12 dvoulůžkových pokojů, 18 samostatných hygienických zázemí.
- b) Zvyšování dostupnosti sociálních zařízení (přeměna společných sociálních zázemí v 1. , 2. a 3. patře), které jsou využívány 101 uživateli sociálních služeb. Vytvoření 6 bezbariérových toalet pro klienty, 2 koupelen, 2 bezbariérových sprch, zázemí pro úklid.
- c) Vytvoření bezbariérových vstupů do objektu, úprava 4 vstupů do budovy, pořízení 2 bezbariérových plošin.
- d) Instalace lůžkového výtahu u Jižního křídla. Vybudování a instalace lůžkového výtahu.
- e) Rekonstrukce Západního křídla Střediska (proměna společných sociálních zázemí v 1. NP, 2. NP, 3. NP), vybudování zázemí pro zaměstnance v 1, NP, 2. NP a 3. NP, vybudování 2 místností pro volnočasové aktivity) rekonstrukce 5 toalet v Západním křídle, 2 místností pro volnočasové aktivity, 5 místností pro zaměstnance a vytvoření 3 samostatných hygienických zázemí pro zaměstnance (v 1. , 2. a 3. patře).
- f) Aplikací nových metod sociální práce s uživateli a nových metod přímé péče o seniory zavedení 9 nových metod sociální práce, přijetí 4 nových zaměstnanců.
- g) Vzděláváním a proškolením personálu v přímé péči na zavádění nových metod práce s uživateli. V letech 2013–2016 bylo vydáno 272 osvědčení o absolvovaných kurzech našim zaměstnancům v přímé péči (38 pracovníků v PP), kurzy arteterapie, bazální stimulace, muzikoterapie, biblioterapie, metody alternativní komunikace s handicapovanými seniory, pracovní a činnostní terapie.



Ing. Jiří Hořínek, ředitel Střediska sociálních služeb města Frýdlant nad Ostravicí

CHARITA SV. RODINY NOVÝ HROZENKOV

„Cesta za kvalitním životem seniorů na Valašsku“

Výše grantu: **1 158 070 CHF**

Web: www.nhrozenkov.charita.cz

Charita svaté rodiny Nový Hrozenkov realizovala partnerský projekt s názvem „Cesta za kvalitním životem seniorů na Valašsku“, který byl podpořen z Programu švýcarsko-české spolupráce.

Do projektu je zapojeno hned několik organizací regionu – Charita Vsetín, Charita Valašské Meziříčí a Diakonie Valašské Meziříčí. Hlavní myšlenkou a cílem projektu bylo zkvalitnit a zpřístupnit terénní a ambulantní služby pro seniory na Valašsku. Projekt je ve svém zaměření unikátní jak svým cílem, tak i finanční podporou, která nyní činí 1 158 070 CHF/ 28 488 070 Kč. Díky jeho zaměření se daří významně rozšířit a trvaleji garantovat seniorům možnost setrvání ve svém přirozeném prostředí co nejdéle a zachovat si soběstačnost a denní aktivity.

Nákupem 30 automobilů 4x4 je možné terénní služby dále rozšířit na místa, kde doposud nebylo možné je poskytovat a přijmout tak nové uživatele nebo navýšit počty návštěv.

Přepravu dále usnadňují 2 vysokokapacitní vozy, 1 pick-up, kola, moped a speciální nízkopodlažní autobus pro přepravu 16 cestujících, nebo 6 vozíčkářů,





který navíc mohou využívat i jiní poskytovatelé sociálních služeb. Pracovníci a domácí pečující mohou využít přes 82 nových kompenzačních pomůcek a významně se rozšířilo a zkvalitnilo zázemí služeb.

Bylo realizováno kompletní materiální vybavení ambulantní služby v Rožnově pod Radhoštěm. A jelikož stejně důležité jako vybavení jsou i znalosti pracovníků, bylo možné proškolit 87 pracovníků v nových metodách bazální stimulace, alternativní a augmentativní komunikace a reminiscenční terapie, a to v časové dotaci 300 hodin.

Dodatečné aktivity projektu se zaměřily na materiálně technické vybavení domácí hospicové péče, která uzavírá komplex služeb pro seniory. Díky projektu „ Cesta za kvalitním životem seniorů na Valašsku mají uživatelé na Valašsku možnost zůstat doma, jak dlouho potřebují.

ANOTACE PŘÍSPĚVKU NA KONFERENCI

Projekt je ve svém zaměření unikátní, jak svým cílem, tak i finanční podporou, která nyní činí 1 158 070 CHF (28 488 070,-Kč). Díky jeho zaměření se daří významně rozšířit a trvaleji garantovat seniorům možnost setrvání ve svém přirozeném prostředí co nejdéle a zachovat si tak svůj životního styl, soběstačnost a denní aktivity. Projekt pomohl zkvalitnit zázemí pro poskytování terénních a ambulantních služeb pro seniory a zefektivnit práci pečovatelů. Jako prvotní dobrá praxe se ukázalo zaměření projektu jako partnerského, kdy mohlo dojít k efektivnímu pokrytí území okresu Vsetín potřebnými službami. Toto funkční partnerství přispívá k možnosti ovlivňovat systémové změny a přispívá k výměně zkušeností a společným aktivitám organizací. Organizace zapojené do projektu se rozhodly vzít na sebe velký závazek a společnými silami se jim podařil velký kus práce. Záleží jim na dostupnosti služeb, na jejich kvalitě, vybavení a především na tom, aby každý, kdo si to přeje, mohl zůstat doma. O dobré praxi hovoříme i ve spojení se zaměřením projektu na terénní a ambulantní služby. V rámci švýcarské podpory šlo o jediný, takto orientovaný projekt, který svým způsobem předstihl současnou Národní strategii rozvoje sociálních služeb, která v jednom svém cíli deklaruje zajištění péče k podpoře osob v přirozeném prostředí. Tam kde má svoje vzpomínky, blízké a kus života. Pro každého z nás je domov místem bezpečí a příjemných setkání s lidmi co máme nejvíce rádi. Když se jich zeptáte, sami Vám řeknou: „domov je pro mě nejdůležitějším místem na světě.“ Největší dobrou praxí, vycházející z aktivit projektu je Kniha života, která ovlivnila standardy kvality, je elegantním parťákem v individuálním plánování a stala se "zlatou nitkou", která propojuje celý komplex služeb. V každé etapě pomoci uživateli víme, jak žil, co ho těšilo, jaké těžké životní okamžiky ho potkaly, jak o něj budeme pečovat a pro personál se stává mapou na cestě do duše každého z nich.

Mgr. Lenka Vráželová, *projektový manager Charity sv. rodiny Nový Hrozenkov*

MORAVSKOSLEZSKÝ KRAJ, DOMOV BÍLÁ OPAVA, P. O.

„Humanizace domova pro seniory na ul. Rooseveltově v Opavě“

Výše grantu: **2 185 689 CHF**

Web: www.msk.cz

Předmětem projektu byla rekonstrukce a modernizace objektu domova pro seniory na ul. Rooseveltově č. 3 v Opavě a zvýšení kvality poskytované péče prostřednictvím aplikace nejnovějších poznatků v metodách sociální práce. Novými metodami práce míníme reminiscenci, videotrénink interakcí, bazální stimulaci, alternativní komunikaci a kognitivní rehabilitaci. Projekt byl na sklonku r. 2013 zahájen rekonstrukcí budovy a postupným vzděláváním obslužného personálu v uvedených metodách práce se seniory. Předání dokončené stavby proběhlo v lednu 2016 a samotný provoz služby byl zahájen slavnostním otevřením 7. března 2016. Nově vybudované zázemí služby domova pro seniory poskytuje bydlení 42 uživatelům v 19 jednolůžkových a 11 dvoulůžkových pokojích s vlastním sociálním zařízením. Pokoje uživatelů jsou vybaveny moderním nábytkem a polohovacími lůžky. Součástí každého pokoje je vlastní kuchyňská linka, která je umístěná přímo na pokoji nebo v přilehlé předsínce.

V průběhu roku r. 2017 projekt dále pokračoval vybavením objektu technologickým zařízením – klimatizací podkroví, zastíněním zimních zahrad a detekcí požáru. Souběžně byla provedena výměna vybraných dveří a oken. Na samotný závěr projektu jsme za účelem zkvalitnění poskytování služby přidili několik elektrických vozíků pro imobilní osoby a kompenzační pomůcky pro nevidomé a slabozraké.

Nové metody sociální práce s uživateli služby provádíme prostřednictvím proškoleného obslužného personálu jak na pokojích jednotlivých uživatelů, tak ve společenských místnostech a při příznivém počasí i v přilehlé zahradě.

Aby uvedené pracovní metody nepůsobily samoúčelně, pokusili jsme se o jejich propojení v rámci jednoho dílčího programu s pracovním názvem „Bylinková zahrádka“. V prostoru zimní zahrady v 1. patře jsme do speciálních kontejnerů společně s uživateli zasadili několik druhů bylin, které s podporou obslužného personálu obhospodařují uživatelé zaléváním a okopáváním. Vzrostlé byliny pak othrávají a suší. Usušené bylinky třídí do vlastnoručně vyrobených bylinkových sáčků, které ukládají do čajové kuchyňky vybavené retro nádobím a kuchyňským zařízením pro vlastnoruční výrobu cukroví, buchet a jiných jednoduchých pokrmů.



Tyto gastronomické výrobky a různé druhy čajů při vhodných příležitostech s podporou obslužného personálu uživatelé služby připravují a následně společně ochutnávají. Všemi těmito činnostmi si tak procvičují jemnou motoriku, cvičí paměť a posilují sociální vztahy.

V kulturní místnosti umístěné v přílehlé budově jsme vytvořili reminiscenční zákoutí se starým klavírem, kde se kromě provádění skupinové reminiscence, věnujeme muzikoterapii.

Bazální stimulaci provádíme v závislosti na potřebách a přání uživatelů individuálně. Při všech zmíněných metodách využíváme podle potřeby alternativní komunikaci.

Nově zrekonstruované prostory objektu a aplikace uvedených metod práce s klienty výrazně přispěly k celkovému zkvalitnění poskytované služby a zvýšení spokojenosti samotných uživatelů.

ANOTACE PŘÍSPĚVKU NA KONFERENCI

Předmětem projektu byla rekonstrukce a modernizace objektu domova pro seniory na ul. Rooseveltově č. 3 v Opavě a zvýšení kvality poskytované péče prostřednictvím aplikace nejnovějších poznatků v metodách sociální práce.

Nové metody práce: reminiscence (práce se vzpomínkami), videotrénink interakcí, bazální stimulace, alternativní komunikace a kognitivní rehabilitace.

Pro vytvoření vhodných podmínek k provozování uvedených metod práce s uživateli dané služby bylo nezbytné provést následující aktivity:

- generální rekonstrukce objektu (oficiální otevření 7.3.2017),
- realizace dalších dílčích stavebních zásahů – výměna dveří a oken, výměna vjezdové brány, tepelné odstínění spodní zimní zahrady,
- vybavení objektu technologickým zařízením - klimatizace podkroví, zastínění zimních zahrad a oken v podkroví, detekce požáru,
- pořízení technických zařízení a kompenzačních pomůcek – myčky podložních mís, elektrické invalidní vozíky, audiočtečky, lupy,
- pořízení vozidel pro přepravu imobilních osob a transport stravy – Ford tranzit, elektromobil Peugeot Partner.

Realizace nových metod práce:

Provozujeme prostřednictvím proškoleného obslužného personálu.

Reminiscence (práce se vzpomínkami).

Provádíme individuálně nebo ve skupinách. Při tom pracujeme s různými prožitky uživatelů s využitím např. starých fotografií a předmětů, nástrojů a pomůcek, které byly obvyklé v době aktivního života osob, kterým poskytujeme službu.

Videotrénink interakcí.

Metoda využitelná při sociální práci se seniory, kteří mají problémy v komunikaci. Běžná interakce pracovníka s uživatelem je snímána kamerou, krátký videozáznam pak umožňuje detailní analýzu komunikace a hledání možností rozvoje pozitivních komunikačních dovedností a hledání cest k lepší spolupráci s uživatelem. V této metodě máme provedeno základní proškolení tří pracovníků.

Bazální stimulace.

Provádíme individuálně. Pracujeme s rehabilitačními technikami stimulujícími vnímání tělesného schématu, čímž se snažíme podporovat vnímání, komunikaci, kognitivní a pohybové schopnosti uživatele.

Alternativní komunikace.

Využíváme nejrůznějších forem dorozumívání. Za tímto účelem jsme vypracovali samostatné pracovní postupy, ve kterých zmiňujeme práci s různými pomůckami, používání gest a zásady chování obslužného personálu v různých situacích.

Kognitivní rehabilitace.

Provádíme individuálně nebo ve skupinách. Zaměřujeme se na trénování pozornosti a paměti.

Aby uvedené pracovní metody nepůsobily samoúčelně, pokusili jsme se o jejich propojení v rámci jednoho dílčího programu s pracovním názvem „Bylinková zahrádka“. V prostoru zimní zahrady v 1. patře jsme do speciálních kontejnerů společně s uživateli zasadili několik druhů bylin, které s podporou obslužného personálu obhospodařují uživatelé zaléváním a okopáváním. Vzrostlé byliny pak otrhávají a suší. Usušené bylinky třídí do vlastnoručně vyrobených bylinkových sáčků, které ukládají do čajové kuchyňky vybavené retro nádobím a kuchyňským zařízením pro vlastnoruční výrobu cukroví, buchet a jiných jednoduchých pokrmů. Tyto gastronomické výrobky a různé druhy čajů při vhodných příležitostech a s podporou obslužného personálu uživatelé služby připravují a následně společně ochutnávají. Všemi těmito činnostmi si tak procvičují jemnou motoriku, cvičí paměť a posilují sociální vztahy.

Nově zrekonstruované prostory objektu a aplikace uvedených metod práce s klienty výrazně přispěly k celkovému zkvalitnění poskytované služby a zvýšení spokojenosti samotných uživatelů.

Mgr. Michal Jiráska, ředitel Domova Bílá Opava, p. o.

CHARITA OSTRAVA

„Zkvalitnění a rozšíření poskytovaných sociálních služeb v Charitním domě sv. Alžběty“

Výše grantu: **783 754 CHF**

Web: www.ostrava.charita.cz

Cílem projektu Charity Ostrava byla humanizace stávajících pobytových služeb sociální péče, rozšíření kapacity ambulantní služby denního centra a zvýšení kvality poskytované péče s využitím nejnovějších poznatků v metodách sociální péče o seniory. Naplnění cíle projektu bylo v období 2012–2017 realizováno prostřednictvím těchto aktivit:

Rozšířením kapacity denního centra z původních 10 na 15 klientů služby je zajištěna denní péče o seniory a osoby se zdravotním postižením v Ostravě a jeho okolí, kteří jsou z důvodů snížené soběstačnosti odkázáni na péči jiné osoby. V rámci rekonstrukce zázemí služby byly provedeny bezbariérové úpravy umožňující využití služby lidem s hendikepem, vznikla terapeutická a odpočinková místnost.

Pro zavedení nových metod sociální práce se seniory bylo vytvořeno nové zázemí v rámci objektu charitního domu a vybudována relaxačně-aktivizační zahrada. Původní zahrada využívaná pouze k procházkám uživatelů služeb nyní





umožňuje uskutečňovat rozmanité relaxační a terapeutické aktivity seniorů a nabízí širší možnosti využití pro novou metodu sociální práce s klienty – garden terapii. Klienti služeb ambulantní i pobytové služby Charitního domu sv. Alžběty zde mají možnost rozvoje smyslového vnímání, účasti na zahradnických aktivitách či odpočinku.

Díky realizaci projektu byly zavedeny nové metody sociální práce se seniory, pro které jsou k dispozici nové vnitřní i venkovní prostory charitního domu. Pro klienty pobytové služby – domov pro seniory i ambulantního denního centra se zkvalitnila a inovovala nabídka sociálně aktivizačních služeb a terapeutických aktivit (trénování paměti, relaxační a pohybová terapie, gardenterapie). Ke kvalitě služeb přispělo pořízení mikrobuse s bezbariérovou úpravou pro svoz a rozvoz klientů denního centra a dopravu na výlety, kulturní a společenské akce. Humanizace pobytové služby Charitního domu sv. Alžběty byla dosažena v rámci rekonstrukce zrušením 4 třílůžkových pokojů, vytvořením 8 jednolůžkových a navýšením počtu dvojlůžkových pokojů z původních 10 na konečných 11.

V rámci doplňkových aktivit druhé etapy realizace projektu se uskutečnilo zateplení a kompletní výměna původních oken objektu, nová fasáda, hydroizolace a vybudování nové brány pro vjezd do areálu.

Realizace projektu přispěla k humanizaci a zkvalitnění zázemí poskytované pobytové i ambulantní sociální služby, zvýšení životního a sociálního standardu klientů. Díky dodatečným aktivitám byla snížena energetická náročnost, zvýšen komfort klientů služby a estetická hodnota objektu Charitního domu sv. Alžběty.

PhDr. Marie Monsportová, *vedoucí útvaru služeb sociální péče Charity Ostrava*

CHARITA OSTRAVA

„Zkvalitnění poskytovaných sociálních služeb v Charitním domě sv. Václava – domově pro seniory“

Výše grantu: **881 942 CHF**

Web: www.ostrava.charita.cz

Cílem projektu Charity Ostrava bylo prostřednictvím vybudování nového obytného podkroví a revitalizace zahrady humanizovat stávající pobytové služby sociální péče a zvýšení kvality poskytované péče s využitím nejnovějších poznatků v metodách sociální péče o seniory.

Humanizace ubytování seniorů byla dosažena zrušením třílůžkových pokojů, navýšením počtu jednolůžkových pokojů s vlastním sociálním zázemím a dvoulůžkových pokojů, které slouží pro manželské páry. Navýšením kapacity vznikl prostor pro přijímání klientů s Alzheimerovou chorobou. Před realizací projektu byl stav kapacity v Charitním domě sv. Václava – 56 klientů (ubytovaných v 46 jednolůžkových, 2 dvoulůžkových a 2 třílůžkových pokojích). Po dokončení



projektu je kapacita navýšena na celkový počet 59 klientů ve 49 jednolůžkových a 4 dvoulůžkových pokojích. V rámci této aktivity byl v domově vybudován bezbariérový přístup do vybudovaného podkroví a na zahradu za pomoci výtahu, vznikla společenská místnost pro zavádění nových metod sociální práce se seniory.

Pro zavedení nových metod sociální práce se seniory bylo vytvořeno nového zázemí v rámci objektu charitního domu a vybudována relaxačně-aktivizační zahrada. Původní zahrada využívaná pouze k procházkám uživatelů služeb nyní umožňuje uskutečňovat rozmanité relaxační a terapeutické aktivity seniorů a nabízí širší možnosti využití pro novou metodu sociální práce s klienty – gardenterapii.

Díky dodatečným aktivitám byla snížena energetická náročnost, zvýšen komfort klientů služby a estetická hodnota objektu Charitního domu sv. Václava.

ANOTACE PŘÍSPĚVKU NA KONFERENCI

Gardenterapie aneb aktivizace smyslů

Zahrada představuje místo, kde se člověk setkává s přírodou. Je to místo k odpočinku a relaxaci, k práci i pozorování. Pro terapii je zahrada obvykle využívána ve smyslu léčby, léčebného programu, jehož cílem je zmírnění či odstranění nežádoucího stavu jednotlivce. Proto koncepce relaxačně-aktivizačních zahrad vybudovaných u dvou domovů pro seniory Charity Ostrava za podpory z Programu švýcarsko-české spolupráce vychází ze specifických potřeb seniorů a lidí se zdravotním omezením. U této cílové skupiny lidí dochází zpravidla ke kombinaci několika omezení, týkajících se pohybu a orientace v prostoru. Velká část seniorů trpí poškozením zraku, které jejich orientaci dále zhoršuje.

Prostor relaxačně-aktivizační zahrady je členěn jednoduše a přehledně tak, aby v nich pohyb byl co nejvíce intuitivní. Všechny stávající i nově navržené chodníky jsou rozšířeny pro bezbariérový průjezd. Vytvořením několika zajímavých zákoutí vznikla místa, kde mohou senioři rozvíjet své smysly. Speciální vyvýšené záhony umožňují uživatelům zahrady i přes jejich zdravotní omezení pěstovat zeleninu, trvalky nebo bylinky. Stolové záhony dávají handicapovaným příležitost rozvíjet vlastní hmatové schopnosti a pozorovat rostliny z blízka.

Pozitivní vliv relaxačně-aktivizační zahrady spočívá ve využití smyslových vjemů (zraku, hmatu, sluchu, chuti a čichu) k aktivizaci a relaxaci seniorů a lidí se zdravotním hendikepem v rámci gardenterapie. Charakteristika využití smyslů:

Zrakem pozorujeme rostlinu jako celek, její tvar, různé znaky, barvu květů, listů, kůry. Každá rostlina má mnoho různých barev. **Hmatem** může rostliny „číst“. Tuhé hladké listy, měkké vlnaté listy, drobné listy, velké listy. Při výběru je potřeba brát zřetel na velkou odolnost rostliny k poškozování, k němuž může během ohmatávání docházet. **Sluch** je možné rozvíjet nasloucháním zpěvu ptáků hnízdících v korunách stromů nebo v záhonech s ozdobnými plody, či posloucháním švezení okrasných trav, či šumění listů ve větru. **Chut'** je možné vnímat využitím vyvýšených záhonů se zeleninou i dřevinami s jedlými plody. **Čich** je důležitý pro rozlišování vůní a pachů, které jsou významným zdrojem informací a slouží k dokreslení představy o vnějším prostředí. Vůně dokáže pozitivně naladit, navozuje chuť k jídlu i pocit sympatií. Vůně rostlin má většinou pozitivní účinky na náladu člověka.

Uplatňováním gardenterapie s využitím relaxačně – aktivizační zahrady se snadněji daří zapojit seniory do činností přispívajících k jejich aktivizaci – častější pobyt venku - mimo pokoj, aktivnější zájem o okolí, rozvoj komunikace s dalšími klienty apod. Zahrada je také využívána k dalším skupinovým i individuálním aktivitám podporujícím spokojený a pokojný život uživatelů – např. relaxace, pohybové aktivity, trénink paměti.

PhDr. Marie Monsportová, vedoucí útvaru služeb sociální péče Charity Ostrava

SLEZSKÁ DIAKONIE OSTRAVA

„Kvalitní život i v nemoci“

Výše grantu: **1 266 984 CHF**

Web: www.slezskadiakonie.cz

V říjnu 2012 byl schválen projekt s názvem „Kvalitní život i v nemoci“, který byl zaměřen na rekonstrukci budovy na ulici Rolnická, v Ostravě Nové Vsi a zároveň na rozšíření nabídky sociálních služeb o Domov se zvláštním režimem pro seniory s poruchami paměti.



Hlavním cílem a nejnáročnějším úkolem byla kompletní rekonstrukce hlavní budovy bývalé školy na ulici Rolnická. Samotná rekonstrukce probíhala v období od listopadu 2014 do listopadu 2015.

Z finančních prostředků projektu bylo také zakoupeno veškeré vybavení nově vzniklých pokojů v nadstavbě budovy. V 3. NP byl vybudován Domov se zvláštním režimem pro seniory s poruchami paměti. Služba byla zaregistrována v březnu 2016 a první klienti se tak mohli nastěhovat.



Středisko je kontaktním místem České alzheimerovské společnosti v Moravskoslezském kraji, nabízí poradenství a konzultace v oblasti péče o osoby s demencí.

Celý projekt měl být uzavřen 30. března 2016. Prostřednictvím další získané podpory z Programu švýcarsko-české spolupráce byl

projekt prodloužen do prosince 2016 a byly provedeny další investice do objektu – rekonstrukce krčku mezi hlavní budovou a tělocvičnou a realizována celková rekonstrukce přilehlé zahrady, tak, aby mohla lépe sloužit seniorům. Dále byly rekonstruovány prostory v 1. NP a byly nakoupeny – nové polohovací postele, židle do denní místnosti, křesla, interaktivní tabule, apod. Z projektu byla také financována rekonstrukce ústředního topení, komunikační systém sestra – klient, ochranné branky na schodišti, zastínění oken, barevná výmalba pokojů. Komplexní rekonstrukcí objektu jsme docílili, aby co nejlépe vyhovoval potřebám seniorů s poruchami paměti s vysokou mírou závislosti na péči.

Do rekonstrukce budovy se investovalo více než 22 mil. Kč, v rámci prodloužení projektu se dále investovalo přes 5 mil. Kč.

Nové metody práce s lidmi s poruchami paměti:

- Spolupráce s ČALS (Českou Alzheimerovskou společností)
- Svépomocné skupiny pro rodinné příslušníky
- Svépomocné skupiny pro seniory s Alzheimerovou chorobou
- Edukační činnost pro veřejnost
- Metody práce podle metodiky ČALS – P-PA-IA
- Aplikace nových metod typu reminiscenční terapie, validační techniky, bazální stimulace, trénink kognitivních funkcí

Do dalších let jdeme s nadějí, že naše nová služba i stávající budou sloužit nejen samotným seniorům, ale i jejich blízkým a ostravské veřejnosti.

Bc. Marta Machová, vedoucí střediska SILOE Ostrava

ANOTACE PŘÍSPĚVKU NA KONFERENCI

Co můžeme nabídnout rodinným pečujícím?

Příspěvek se zabývá problematikou demence a stále rostoucím počtem lidí postižených tímto syndromem nejen v České republice, ale po celém světě. Odhaduje se, že až dvěma třetinám těchto osob poskytuje v České republice péči rodina a jiní blízcí. Tito neformální pečovatelé čelí při poskytování péče svým blízkým řadě problémů, a proto je potřeba je podporovat nejrůznějšími sociálními metodami práce. Základ podpory pečujících a rodin tkví v jejich informovanosti a psychické podpoře, a to např. skrze edukační činnost, konzultace, odborné poradenství atd. Od roku 1996 poskytuje systematickou podporu a pomoc lidem s demencí a jejich rodinám ČALS, a to napříč celou Českou republikou. Děje se tak zejména skrze tzv. kontaktní místa a středisko SILOE je jedním z nich. Úkolem kontaktního místa je edukace veřejnosti, poskytování odborného poradenství v rámci dané problematiky, poskytování informačních materiálů typu: Strategie P-PA-IA, Desatero rad pečujícím osobám, Na pomoc pečujícím, Dopisy ČALS aj. Česká alzheimerovská společnost se dále snaží podporovat osoby s poruchami paměti a dále jejich rodinné pečující pořádáním tzv. svépomocných skupin. Rovněž SILOE tato setkávání neformálních pečovatelů pořádá, za účelem poskytnutí psychické podpory a možnosti sdílet společné zkušenosti. V neposlední řadě se příspěvek zmiňuje o projektu: „Dny paměti“, v rámci něhož je možnost si v kontaktních místech nechat zdarma změřit kognitivní funkce, neboť včasná diagnóza může v péči o nemocného velmi napomoci.

Mgr. Zuzana Vontorová, *sociální pracovnice střediska SILOE Ostrava, centrum denních služeb, odlehčovací služby Slezská diakonie*

ZLÍNSKÝ KRAJ, SOCIÁLNÍ SLUŽBY VSETÍN, P. O.

„Domov pro seniory Rožnov pod Radhoštěm – humanizace pobytových služeb“

Výše grantu: **1 436 092 CHF**

Web: www.kr-zlinsky.cz

AKTIVITY PROJEKTU:

- Modernizace budovy „B“ domova včetně zajištění bezbariérových přístupů
- Dodávka interiérového vybavení pokojů a obslužných prostor
- Vybudování specializovaných místností včetně vybavení a pomůcek
- Zajištění komunikačního zařízení personál – klient
- Rekonstrukce kanalizace a oplocení areálu
- Revitalizace zahrady a mobiliáře
- Zajištění odborné terapeutky
- Proškolení personálu
- Zavedení nových technik a metod přímé práce se seniory

„Šíření dobré praxe v oblasti péče o seniory v České republice“

KNIHOVNY SENIORŮM

V rámci projektu švýcarsko-české spolupráce byly v Domově pro seniory Rožnov pod Radhoštěm zavedeny nové metody práce se seniory, a to validační terapie, muzikoterapie a reminiscenční terapie.

VALIDAČNÍ TERAPIE je metoda komunikace využívající schopnost empatie k proniknutí do zážitkového světa starého, dezorientovaného člověka, a tím k jeho pochopení a následné pomoci.

CELOSTNÍ MUZIKOTERAPIE je cílené využívání hudby a zvuku k terapeutickým účelům dle jasně daných pravidel.

REMINISCENČNÍ TERAPIE je cílená práce se vzpomínkami osob vyššího věku.

Terapii aplikujeme dle individuálních potřeb seniorů skupinově či individuálně. Využíváme témata blízká seniorům spojená s běžným koloběhem života, ročními obdobími, zvyky, tradicemi, domácími pracemi, svátky a další témata. Prvky této terapie využíváme v rámci reminiscenčních tematických schůzek, ale také kognitivních tréninků paměti, výtvarných dílen, rukodělných prací, zahradničení či vzpomínkových výletů a při dalších aktivitách.



Díky spolupráce s Městskou knihovnou Rožnov pod Radhoštěm v rámci reminiscenční terapie je v našem Domově realizováno několik aktivit. Jsou to:

Čtení sluší každému, tvorba Knih života, dále máme možnost zapůjčování audioknih zejména pro klienty se zrakovým postižením a zapůjčování stolních her pro kognitivní tréninky, ale i „obyčejnou“ zábavu. Zaměstnanci knihovny nám také pomohli se sestavením vlastní knihovny v Domově, která je zaměřená zejména na místní, tedy valašskou literaturu a spisovatele, ale samozřejmě obsahuje i řadu titulů klasické literatury, románů, detektivek, pohádek, ale i gramofonových desek a časopisů.

Knih života je uvědomělým darem pro pozůstalou rodinu, může skýtat i tajemství, která člověk za svého života potomkům nechtěl sdělit. Toto dílo pak nabývá obrovské hodnoty pro obdarované.

Bc. Jana Bártková, metodik terapií, Domov pro seniory Rožnov pod Radhoštěm
Mgr. Magdalena Stejskalová, vedoucí zařízení Domov pro seniory
Rožnov pod Radhoštěm

DIAKONIE ČCE – STŘEDISKO V SOBOTÍNĚ

„NAŠE CESTA KE KLIENTOVI = NAŠE CESTA K ČLOVĚKU“

Výše grantu: **1 449 430 CHF**

Web: www.diakoniecce-sobotin.cz

Se životem v sociální službě je to trochu jako se životem pod mořskou hladinou. Nejvíce se toho, až na výjimky, děje pod povrchem. Ačkoli to pro okolní svět nemusí být zřetelné, v Sobotíně jsme jedním takovým dramatickým podmořským bouřením prošli.

Na počátku byl velký sen. Dokázat změnit způsob poskytované péče seniorům a seniorům s projevy demence. Naznali jsme, že pomoc, redukovaná na: „Najíst, napít, umýt, převléct“ není tou pomocí, kterou bychom chtěli lidem, využívajícím naše služby, poskytovat. Vydali jsme se tedy na cestu. Tu jsme pojmenovali: „Naše cesta ke klientovi = naše cesta k člověku“. Jedná se o název projektu, jehož cílem bylo zásadní zvýšení ubytovacího standardu a současně změna způsobu poskytovaných pobytových služeb pro seniory. Konkrétně se jednalo o dva objekty, ve kterých poskytujeme sociální služby Domov pro seniory a Domov se zvláštním režimem. Záměrem bylo zvýšení komfortu bydlení a soukromí seniorů v pobytové službě: snížení celkové kapacity lůžek a jejich situování do převážně jednolůžkových pokojů, vybudování hygienického zázemí pro jednotlivé pokoje, odstranění bariér, bránících seniorům v svobodném pohybu uvnitř i vně budov a mnoho dalšího.

Sebelepší podmínky ubytování ovšem samy o sobě nestačí, není-li poskytovaná péče v souladu se skutečnými potřebami těch, kteří jsou dlouhodobě odkázáni na pomoc druhých.

V Diakonii v Sobotíně máme to štěstí, že můžeme spolupracovat s jedinou certifikovanou lektorkou výjimečného modelu, který v České republice doposud není uceleně využívaný. Jde o Psychobiografický



model péče profesora Erwina Böhma. Díky seznamování se s principy modelu se učíme poskytovat péči, která je přizpůsobena předchozímu životu každého seniora. Životní příběh člověka je pro nás tím, co dává směr a obsah naší pomoci. Jakkoli to zní jednoduše, je to úkol nelehký, jako ostatně každá dobře



poskytovaná pomoc člověku. Základem je změna, kterou musíme my, pracovníci, projít ve svých vlastních hlavách. A to právě ve smyslu názvu projektu – je nezbytné vydat se na cestu k člověku jako takovému. Protože jakkoli je člověk mladý nebo starý, zdravý nebo nemocný, s dobrou nebo špatnou pamětí, je to stále člověk a jeho identitu mu nemůžeme a ani nechceme brát. Naopak, učíme se poskyto-

vat péči takovou, která dokáže podpořit samotného seniora a jeho životní elán. Náš projekt skončil v červnu roku 2016, ale je zřejmé, že naše cesta stále pokračuje a k nejdnešné podmořské bouři se schyluje. A to je dobře.

ANOTACE PŘÍSPĚVKU NA KONFERENCI

Po několik posledních let provází Diakonii ČCE v Sobotíně jedno zásadní motto: „Naše cesta ke klientovi = naše cesta k člověku“. Jde současně o název projektu, který zhmotnil záměry střediska zlepšit podmínky pro ubytování seniorů a seniorů s projevy demence v pobytových službách. V Sobotíně si ovšem předsevzali jít ještě dál. Rozhodli se měnit také sami sebe.

Příspěvek představí projekt výše zmíněného názvu a poodhalí, co sobotínské na cestě potkalo, co je překvapilo, co se naučili a co je ještě čeká. Ambicí příspěvku je však nabídnout hostům také jiný pohled na věci, u kterých bychom alternativy nečekali a které můžeme každý z nás uplatnit ve svém vlastním životě. Ti, kteří příspěvek vyslechnou, možná získají chuť vydat se na cestu také. Buť třeba vlastní, ale se stejným cílem. A tím je vnímavost k potřebě druhého. A možná dostanou příležitost nahlédnout do své vlastní budoucnosti, do svého vlastního stáří. Neobávejte se, jde-li o budoucnost, máme čas ještě mnohé měnit. Každý svým dílem. Tak jako se o to snaží v Diakonii ČCE ve středisku v Sobotíně.

Mgr. Milena Koubková, *manažerka služeb, Diakonie ČCE - středisko v Sobotíně*

DIAKONIE ČCE – STŘEDISKO VE VSETÍNĚ

Domov Harmonie

Výše grantu: **1 548 205 CHF**

Web: www.diakonievsetin.cz

V průběhu roku 2013 jsme se pustili do realizace jednotlivých projektových aktivit, probíhala výběrová řízení, společenské akce, videotrénink pro metodu bazální stimulace, návštěva švýcarského partnera a byla zpracována projektová dokumentace pro rekonstrukci domova.

Rok 2014 se nesl zejména ve znamení stěhování do náhradního ubytování v prostorách Vsetínské nemocnice a zahájení samotné rekonstrukce domova. V tomto roce jsme dále navštívili švýcarského partnera, pokračovali ve videotréninku pro metodu bazální stimulace a zrealizovali různě zaměřené společenské akce.

V roce 2015 jsme navázali spolupráci s metodičkou reminiscenční terapie, v rámci které jsme uspořádali, ve spolupráci se studenty, reminiscenční divadla. Pokračovali jsme v realizaci společenských akcí, ale zejména jsme úspěšně dokončili rekonstrukci domova, čímž došlo k navýšení počtu lůžek z 32 na 42, významnému rozšíření vnitřních prostor o několik společenských místností, vybudování nových hygienických zázemí a také rozšíření vnějších prostor o terasy a balkóny. Dne 24. 8. 2015, za přítomnosti mnoha hostů, jsme Domov Harmonii





slavnostně otevřeli. U příležitosti slavnostního otevření jsme vydali brožuru *Život na Ohradě* dříve a dnes, která mapuje historii sklářské výroby v této lokalitě. Součástí slavnostního otevření byla i změna dosavadního názvu Domov Ohrada na **DOMOV HARMONIE**. V následujících měsících jsme se postupně nastěhovali z nemocnice zpět „domů“ a zrekonstruovaný domov průběžně doplňovali různým vybavením (nábytek, spotřebiče, speciální pomůcky a elektronika).

Na konci roku 2015 nám byla aktualizována výše kurzu pro přepočítání dotace. Z takto navýšené dotace jsme pokryli část víceprací spojených s rekonstrukcí domova a nově jsme do realizace projektu zařadili aktivity (úpravu zeleně v okolí domova, pořízení dekontaminačního zařízení pro objemovou redukci a pachovou neutralizaci použitých inkontinenčních pomůcek, změnu zdroje vytápění domova – tepelná čerpadla a vlastní vodovod pitné vody), které jsme zrealizovali do konce roku 2016. V roce 2016 se nám dále podařilo zavést nové metody práce s uživateli (taneční terapie, reminiscenční terapie a bazální stimulace), realizovat společenské akce, pořídit nové pomůcky pro taneční terapii, vydat brožuru *Z našeho mládí* a DVD se záznamy z průběhu realizace projektu.

Vše by však nebylo možné zrealizovat bez úsilí, nasazení a pozitivního myšlení lidí, kteří se aktivně zapojili do realizace projektu Domov Harmonie. Všem těmto lidem patří velké poděkování. Společně jsme, za finanční podpory Programu švýcarsko-české spolupráce, vybudovali Domov Harmonie, který svým vybavením a službami poskytuje seniorům nadstandardní péči.

Ing. Dan Žárský, ředitel Diakonie ČCE – středisko Vsetín

ANOTACE PŘÍSPĚVKŮ NA KONFERENCI

Terasy Domov Harmonie

Při aktuální skladbě klientů domovů pro seniory, kdy převažují klienti s III. a IV. stupněm závislosti, nabývají na významu „blízká exteriérová prostranství“. Vedle obvyklých prostor na úrovni terénu jsou to střechy, terasy, pavlače, verandy, balkóny, ba i požární schodiště. Tato „blízká exteriérová prostranství“ jsou důležitá snadnou dostupností, přímým slunečním osvětlením, čerstvým vzduchem, vnímáním vůní a zvuků, možností rychlého ukrytí před případnou změnou počasí, možností operativního využití zázemí domova a intenzivnějším kontaktem s životem mimo domov. Také je zde možno realizovat činnosti (aktivizace), při nichž je potřeba dobře odvětráný prostor (práce s těkavými látkami, ohněm atd.) či hrozí větší množství nečistot (broušení dřevěných výrobků, práce s přírodními materiály, žmolky z páráni vlny atd.). Na podlahách teras, na rozdíl od interiéru, jsou použity odolné keramické dlaždice, které nepoškodí ani postříkání barvou využívanou při aktivizacích, ani se zde nedrží jiné nečistoty. Terasa je prostor vhodný pro zahradní terapii realizovanou prostřednictvím zvýšených záhonů, okrasných truhlíků s letničkami i trvalou zelení. Předností teras oproti balkónům je možnost setkávání a vzájemného sdílení se a také více prostoru pro zeleň i aktivizace. Domov Harmonie má po rekonstrukci na každém patře velkou terasu. Plocha vhodná pro společné užívání je přibližně 12 x 4 m na každé z nich. Součástí prostřední terasy je navíc prostor za výtahem, kde do budoucna plánujeme „terasovou zahradu“. Protože jsou terasy na třech podlažích v různé výškové a částečně i šířkové úrovni, je možný přesun aktivit na jednotlivá podlaží s ohledem na počasí i denní dobu. Terasy jsou klienty využívány k vzájemnému sdílení a povídání po celý den od dubna do pozdního podzimu. Aktuálně je architektem zpracováván návrh ozelenění teras. Realizací teras jsme významně zvýšili komfort života seniorů v našem Domově Harmonie na Vsetíně.

Ing. Dan Žárský, ředitel Diakonie ČCE – středisko Vsetín

Dramatizace vzpomínek

Při zavádění nových metod práce s uživateli nás nejvíce překvapila práce s dramatizací vzpomínek. Jde o to, že sdílené vzpomínky seniorů slouží jako podklad k sepsání scénáře, který je následně „oživen na scéně“. V Domově Harmonie jsme během projektu realizovali dva způsoby zmiňované dramatizace. Jeden dlouhodobý projekt „Babičko, vyprávěj!“ (dramatizace vzpomínek seniorů na téma vánoce) a opakující se krátkodobé projekty společně se studenty SPŠS ve Vsetíně.

Projekt „Babičko, vyprávěj!“ byl realizován pod vedením externí lektorky po

dobu asi pěti měsíců. Do projektu byli zapojeni vedle uživatelů služby někteří pracovníci, dobrovolníci i rodinní příslušníci. Výsledkem bylo asi půlhodinové divadelní představení s kostýmy, kulisami i hudebním doprovodem.

U krátkodobých projektů do domova přicházelo asi 14 studentů. Pod vedením proškolené pracovnice si zvolili jedno téma, na které bylo vzpomínání zaměřeno (např. „škola“). Vybaveni připravenými otázkami navštívili seniory v jejich pokojích. Asi za půl hodiny se znovu všichni sešli, dali hlavy dohromady, vytvořili scénář a sehráli malou divadelní hříčku. Potlesk diváků byl vždy velmi vřelý.

Je třeba zdůraznit, že v žádném případě se u takto pojaté dramatizace nejedná jen o sám výsledek (divadelní představení), ale že celý proces přípravy je sám o sobě cílem. Je překvapující, jak obohacující jsou tato vzájemná setkání pro všechny zúčastněné strany. Nebojte se to také zkusit.

J. Adámková, *vedoucí Domova Harmonie*

DOMOV V DOMÁCÍ I PROFESIONÁLNÍ PÉČI POHLEDEM ARCHITEKTURY

Domov by pro každého z nás měl být místem, kde se cítíme v bezpečí, a kde je nám dobře. Měl by být místem, které důvěrně známe a kde můžeme být skutečně sami sebou. S postupující demencí nabývá právě takové místo na ještě větším významu, a je proto dobré jeho podstatu pro člověka s demencí co nejdéle uchovat, ať už v domácí nebo profesionální péči.

Postupující demence může měnit to, jak člověk své okolí vnímá a jak se v něm orientuje. Je proto potřeba, aby mu samotné prostředí vyšlo co nejvíce vstříc, a pomohlo mu tak přívětivost, samozřejmost a bezpečí domova v co největší míře zachovat.

Příspěvek nabídne některé z principů a řešení, které za tímto účelem může architektura ruku v ruce s péčí blízkých a odborníků použít.

Anežka Prokopová, MSc.

Rodinná zkušenost s Alzheimerovou chorobou Anežku Prokopovou během studií architektury přivedla k tématům jako je orientace v prostoru, bezpečí nebo pocit domova. Nastřádané dojmy z návštěv u babičky vyústily během magisterského studia na holandské univerzitě v diplomovou práci na téma navrhování prostředí pro lidi, kteří nějakou formou demence trpí. Od té doby se Anežka Prokopová tomuto tématu po boku další architektonické praxe i nadále věnuje. Ve spolupráci



s Českou alzheimerovskou společností připravuje interiérové poradenství pro rodinné pečující, se kterými se také pravidelně setkává v projektu Alzheimer Café.



DOBRÁ PRAXE V OBLASTI PÉČE O SENIORY Z POHLEDU MPSV – VSTUP DO SLUŽBY, PRŮBĚH POSKYTOVÁNÍ SOCIÁLNÍ SLUŽBY

Ve svém vystoupení se zaměřím, s ohledem na své profesní zakotvení, na oblast sociálních služeb. Předmětem mého příspěvku bude identifikace dobré praxe v jednotlivých fázích poskytování sociálních služeb. Základní parametry pro poskytování sociálních služeb jsou stanoveny v České republice zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Jsou stanovena základní pravidla, která jsou pro každého poskytovatele nepodmíněně závazná. Současně však existují poskytovatelé, jejichž činnost nejen splňuje základní požadavky, ale současně pracují tak dobře, že jejich činnost lze označit jako dobrou praxi. Z pohledu seniora, který potřebuje nějakou míru podpory a pomoci lze označit jako klíčový moment rozhodování to, jaký druh pomoci a podpory mu bude nabídnut, následně zajišťován a současně i v jakém rozsahu. Již současná právní úprava definuje, že sociální služby mají reagovat na individuálně určené potřeby osob, podporovat jejich samostatnost a motivovat je k takovým činnostem, které posilují jejich sociální začleňování. Co je tedy tím klíčovým momentem při rozhodování? Je to dobrá informovanost o možnostech pomoci, kterou by měl zajišťovat především obecní úřad s rozšířenou působností, který koordinuje odborné sociální poradenství a realizuje činnosti sociální práce, které mají vést k řešení nepříznivé sociální situace a k sociálnímu začleňování osob. Dále pak je zde rovina samotného poskytovatele. Sociální služby jsou poskytovány na základě smluvního vztahu mezi

osobou a konkrétním poskytovatelem. Před uzavřením smlouvy je však nezbytné vyjednávat. Kvalitní poskytovatel má připravena měřítka, která slouží k tomu, aby ověřil, zda žadatel, který o službu žádá, může skutečně být jejím klientem. Potenciální klient (případně s rodinou) přináší své požadavky, očekávání a přání. Jestliže člověk není v cílové skupině poskytovatele, je poskytovatel povinen zajistit základní sociální poradenství o možné pomoci pro člověka. Odmítání žadatele pouze z důvodu kapacitních, a to bez skutečného ověření, zda může být klientem poskytované služby, lze označit jako špatnou praxi.

Následnou etapou po vyjednání o možnostech sociální služby na jedné straně a přáních a potřebách klienta a jeho rodiny na druhé straně je buď uzavření smlouvy či její neuzavření a poskytnutí poradenství, kdo by mohl v dané situaci pomoci. Skutečnou snahou i nyní projednávané novely zákona o sociálních službách je větší implementace principu subsidiarity do poskytování sociálních služeb. To znamená, že musí být vždy zjišťováno, zda pomoc a podporu nelze zajistit jinou formou sociálních služeb, případně ze zdrojů veřejných služeb nebo přirozeného sociálního prostředí. V samotném procesu poskytování sociálních služeb je nezbytné vycházet ze sociálního šetření, které je realizováno při vstupu do služby. Je nezbytné nastavit poskytování sociální služby tak, aby byla poskytována individuálně, tj. podle nepříznivé sociální situace klienta. Nedílnou součástí takového poskytování je i pravidelné vyhodnocování. Poskytovatel by tak měl vyhodnocovat jak poskytování sociální služby klientovi, tak i svou činnost. Toto přehodnocování může vyústit v ukončení poskytování sociální služby či změnu nastavení poskytovatele. Již zmíněná novela zákona o sociálních službách výrazně posiluje důraz na nepříznivou sociální situaci konkrétního klienta, tak i na samotné vydefinování poskytovatele v souladu s nepříznivou sociální situací. Současně konkrétněji definuje požadavky na poskytovatele z hlediska materiálně-technického a personálního zabezpečení jako garance základních požadavků kvality na daný druh sociální služby. Jsou-li konkrétně definována východiska (tj. údaje při registraci) je možné dále sociální služby rozvíjet v konkrétních příkladech dobré praxe.

Mgr. Jan Vrbický, *vedoucí oddělení koncepce sociálních služeb MPSV*

CVIČENÍ PRO SENIORY, KTERÉ BAVÍ A NEBOLÍ

Koncepce programu:

Cvičení vychází z potřeby člověka vykonávat denně tělesné úkony, jako jsou přechod vozovky, jízda v dopravních prostředcích, pohyb po schodech, vstávání ze židle, zdvihání předmětů



Cvičení vymezuje pohyb a posilňuje speciálně ty svalové partie, které jsou nutné pro vykonávání běžných aktivit a které se pro seniory stávají časem namáhavějšími (chůze, rotace trupu, pohyby ramen a rukou, jemná motorika)

Cvičení je nenásilné, svalové partie jsou procvičovány při plnění určité úlohy. Pozornost cvičícího je nasměrována k jejímu splnění, ne ke cviku samotnému.

Cvičební stanoviště nejsou posilovacími stroji, a tak cvičení probíhá v civilním oděvu bez stresu z neznámého mechanismu.

Cvičení je bezpečné a zvládnutelné i cvičícími se zdravotním omezením. Cvičební návody jsou názorné a srozumitelné.

Cvičební program pro seniory ve variantách Bía v provedení kov a Bía natura v provedení dřevo-kov.

Ing. Iva Kopřivová, MMcité 1.a.s.

PODPORA POZITIVNÍHO STÁRNUTÍ – PROGRAMY A AKTIVITY MINISTERSTVA ZDRAVOTNICTVÍ ČR ZAMĚŘENÉ NA SENIORY

Problematika pozitivního stárnutí je jednou z priorit Ministerstva zdravotnictví, které v této oblasti realizuje různorodé aktivity. Nejdůležitější a stěžejní činnosti řešící a ulehčující tuto oblast jsou následující.

Jednou z nejvýznamnějších činností vztahující se k této problematice Ministerstva zdravotnictví patří plnění Národního akčního plánu podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017. Jedná se o mezirezortní dokument, který obsahuje priority a opatření týkající oblastí významných z hlediska kvality života seniorů a stárnutí populace. Naplňování strategie umožní vyrovnat se s demografickým stárnutím populace a přispět ke změně přístupu lidí a celé společnosti ke stárnutí. Základním rámcem Akčního plánu je zajištění dodržování a ochrany lidských práv seniorů. Z důvodu jejich zranitelnosti zejména v pokročilém věku jim musí být zajištěno právo na respekt, právo na důstojné zacházení a na důstojné podmínky v jakémkoliv prostředí, právo na důstojný život a na začlenění ve společnosti. Opatření uvedená v tomto dokumentu směřují k tomu, aby seniorům bylo umožněno naplnění všech jejich práv. Tento dokument je určen pro období 2013 až 2017 a Ministerstvo zdravotnictví aktivně spolupracuje na tvorbě nového akčního plánu na další období.

Ministerstvo zdravotnictví disponuje několika dotačními tituly, které jsou otevřeny organizacím pečujícím ve prospěch zdravotně postižených a chronicky nemocných osob a to včetně seniorů. Například se jedná o Program grantové podpory, Program vyrovnávání příležitostí pro občany se zdravotním postižením nebo Národní programy zdraví – Projekty podpory zdraví a jiné. Informace o možnosti využití těchto a jiných dotačních titulů jsou k dispozici na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví.

Mezi další důležité aktivity ministerstva jednoznačně patří uveřejnění třetího aktualizovaného vydání materiálu Rádce pacienta, který zahrnuje nejen informace ohledně orientace ve zdravotnickém systému České republiky, ale i informace o zřízení institutu ombudsmana pacientů přímo na Ministerstvu zdravotnictví České republiky, o právech osob zdravotně znevýhodněných nebo o specifikách domácí péče. Tento dokument je určen pro pacienty a jejich blízké osoby s cílem informovat o možnostech řešení v různých zdravotních situacích a také usnadnění komunikace mezi lékařem a pacientem. Kompletní znění je uveřejněno na internetových stránkách uvedeného ministerstva.

K příležitosti Mezinárodního dne seniorů je každoročně udělena výroční Cena Makropulos za přínos v oblasti provázání zdravotních a sociálních služeb pro seniory. Toto ocenění je pojmenováno podle divadelní hry Karla Čapka, která domýšlí odvěkou lidskou touhu po nekončícím životě. Poselství hry je možno chápat i tak, že nestačí pouze přidat léta životu, ale je nutné přemýšlet i o kvalitě života přidaných let. Cena Makropulos je proto udělována k ohodnocení mimořádného a v praxi osvědčeného projektu ošetřujícího zdravotní a zdravotně sociální potřeby seniorů v České republice. Může být udělena pouze obci nebo městu České republiky popřípadě i nestátní neziskové organizaci.

Mgr. Blanka Kavková

ministrská rada v odboru zdravotních služeb

KOMA



WWW.KOMA-MODULAR.CZ

VÝHODY MODULÁRNÍCH DOMOVŮ PRO SENIORY



MODULARITA

Jednotlivé moduly lze lehce přidávat či odebírat a celý objekt lze přemístit na nové místo. Toto je unikátní vlastnost modulárních budov.



RYCHLOST VÝSTAVBY

90% veškerých stavebně konstrukčních prací se provádí ve výrobních halách. Časová úspora ve srovnání s konvenční výstavbou je min. 75%.



OKAMŽITÁ VYUŽITELNOST

Modulární budova díky suchým procesům se nemusí nechat oproti standardní výstavbě po dokončení vyschnout. Je proto okamžitě využitelná.



CENOVÁ VÝHODNOST

Čas jsou peníze, a tak největší finanční úspora je v rychlosti pořízení objektu. Navíc správně navržená modulární budova je až o 30% výhodnější oproti konvenční výstavbě.



KVALITA

Certifikovaná výroba, ocenění z veletrhů, titul Firma roku 2015, Inovační firma a další ocenění, ale hlavně spokojení partneři, jsou zárukou kvalitních dodávek KOMA.



POŽÁRNÍ ODOLNOST

Certifikované protipožární systémy až do devadesáti minut odolnosti prohoření včetně odolnosti konstrukční části dle požadavku DP1, DP2 a DP3. Vlastnictví požárních certifikátů od PAVUS zaručují investorům bezproblémové kolaudace modulárních objektů.



ÚSPORNOST

KOMA má ve svém portfoliu výrobků nízkoenergetické moduly i moduly s difúzně otevřenými stěnami. Záleží na investrovi, jaký systém preferuje.



DESIGN

Účast KOMA na designových akcích a spolupráce s architekty je zárukou kvalitního designu.

Poděkování

Rádi bychom vyjádřili velké poděkování Švýcarské konfederaci i všem zapojeným koordinačním a zprostředkujícím subjektům za finanční i odbornou pomoc při realizaci projektů z Programu švýcarsko-české spolupráce, které zkvalitnily život seniorů v České republice.

příjemci finanční podpory



Sborník vydaný 23. 5. 2017 ke konferenci pořádané Ministerstvem financí –
Národní koordinací jednotkou Programu švýcarsko-české spolupráce
ve spolupráci s Diakonií ČCE – středisko Vsetín.



Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Podpořeno z Programu švýcarsko-české spolupráce
Supported by a grant from Switzerland through the Swiss
Contribution to the enlarged European Union

Redakční zpracování sborníku:
Slezské Diakonie – středisko Siloe Ostrava, Charita Ostrava
Sazbu a tisk zajistila společnost Repronis s. r. o.

Ministerstvo financí - Národní koordinací jednotka

<http://www.swiss-contribution.cz/>